

E-hälsa HT 2022

IT i hälso- och sjukvården
Anders Avdic
(30 bilder)

1

1

Vision e-hälsa 2025

- ”År 2025 ska Sverige vara **bäst i världen** på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå **en god och jämlik hälsa och välfärd**, samt utveckla och stärka **egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.**”
- (Regeringen & SKR)
- <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/04/vision-e-halsa-2025/>

2

2

Om begreppet e-hälsa

I Sverige har vi sedan länge gått från pappersrecept till e-recept. Vi kan ha kontakt med sjukvården och socialtjänsten digitalt. Det finns webbtjänster och appar som hjälper oss att sköta vår hälsa på egen hand eller i samarbete med vård och omsorg. Allt detta är exempel på e-hälsa.

Definition av e-hälsa

Det finns olika beskrivningar av vad e-hälsa är. På E-hälsomyndigheten använder vi Socialstyrelsens definition:

Med hälsa menas fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. E-hälsa är att använda digitala verktyg och utbyta information digitalt för att uppnå och bibehålla hälsa.

Vinster med e-hälsa

E-hälsa bidrar till:

Bättre kommunikation. Mellan individen och apotek, vård och omsorg, men också mellan medarbetare och olika verksamheter inom vården och omsorgen. Ett exempel är Nationella läkemedelslistan som ger vården, apoteken och patienten samma information om patientens förskrivna läkemedel.

Ökad tillgänglighet. Genom att du till exempel kan läsa din journal och boka vårdtider på webben eller kan jämföra olika vård- och omsorgsgivare blir det enklare för dig att medverka i din vård.

Större trygghet. Valfärdstekniska lösningar såsom nattkameror, läkemedelsrobotar och olika typer av trygghetskapande sensorer ger individer i behov av omsorg ökad självständighet och självbestämmande.

Bättre verksamhet. Rätt arbetsverktyg och tillgång till snabb och korrekt information bidrar till en bättre och säkrare vård och omsorg, med större möjligheter till anpassningar utifrån patientens eller brukarens behov.

[Om begreppet e-hälsa • E-hälsomyndigheten \(ehalsomyndigheten.se\)](#)

3

3

CS Karin Lindström:

- **2025 ska Sverige vara bäst på e-hälsa – men hur ska vi klara det?**
- Vården styrs av för många kockar och lagarna matchar inte verkligheten. Det är några av de stora hinder som finns på vägen mot att den vision för e-hälsa som vi ska nå om fyra år.

4

4

Hur enkelt är det?

Robin Harms Oredsson @robin_betahaus · 14 juni

Jag har sysslat med programmering professionellt i 25 år. Digitalisering är extremt svårt och inte sällan kontraproduktivt. Det måste göras i mycket små steg av användarna själva ihop med extern hjälp. Snälla lyssna på både oss i IT-världen och vårdfolket. Det här är knas!

Fanny Nilsson @fnyosv · 14 juni

90% av toppkandidaterna för regionpolitiker valde "digitalisering och ny teknik" som en av de två viktigaste lösningarna för vården. Men de kan inte ens upphandla journalsystem. Det är en farlig framtidsvision för de som inte vill ta in bemanningkrisen.
nyamitten.se/2022/06/14/dig...

17

98

499

5

5

1177 besök via webb

Antal besök per månad

[Källa: Översikt – Inera](#)

6

6

Svenska Läkaresällskapet (SLS)

- IT-stödet har blivit en **viktig förutsättning för god vård. Samtidigt fungerar många IT-lösningar inte optimalt och är inte utformade tillsammans med användarna.**
- Rätt utformad och strukturerad kan den **digitala dokumentationen genom att användas i beslutsstöd, monitorering och kvalitetsarbete** istället öka både **effektivitet och kvalitet i vården.**
- Hälso- och sjukvårdspersonalen **bör lägga mindre tid på att dokumentera** och i stället lägga mer tid på att använda dokumenterade uppgifter.

För att digitaliseringen av vården ska få full effekt måste professionerna få ett **ökat inflytande på utformningen** av vad som ska dokumenteras och hur.

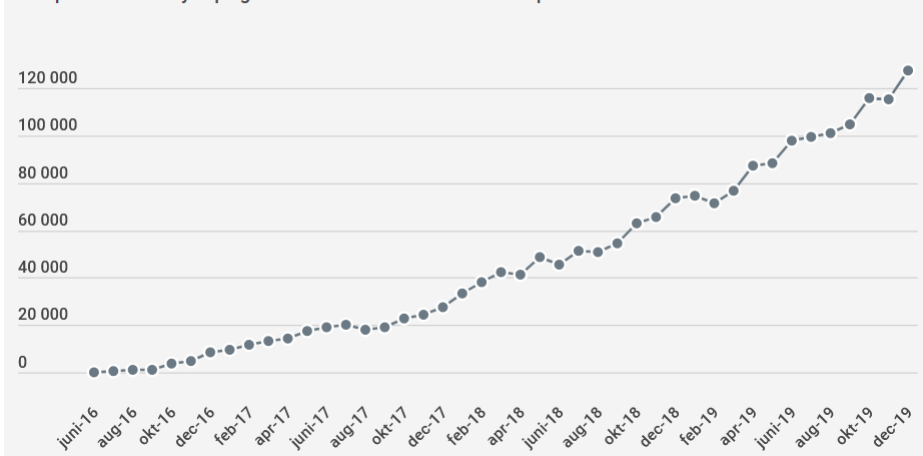
<https://www.sls.se/halsa--sjukvard/ehalsa/>

7

7

Besöken till nätläkare fortsätter öka

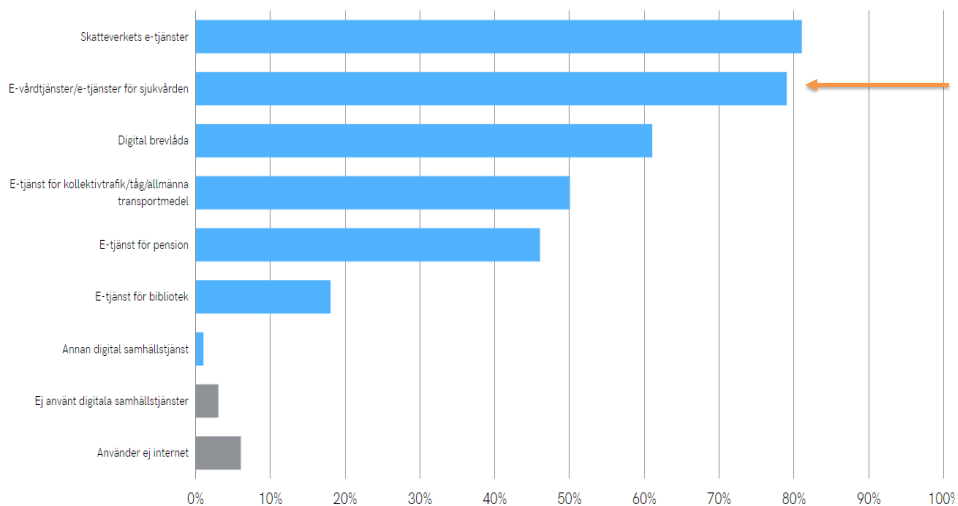
Grafen visar utomlänsbesök per månad sedan sommaren 2016 till och med 2019 hos de privata digitala vårdgivarna som är nationellt verksamma. Sommaren 2019 passerades 100 000 besök per månad. För muspekaren eller tryck på grafen för att se värden vid olika tidpunkter.

<https://lakartidningen.se/aktuellt/nyheter/2020/02/natlakarbesoken-passerade-en-miljon-i-fjol/> 8

8

18+ Tjänster över internet 2021

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/digitala-samhallstjanster/8-av-10-anvander-e-vardtjanster-ar-2021/>

9

9

”Fram till nu har alla hänvisats till väntrummet”

- SLL startade projektet Digitala vårdmöten 2017. Sett till räckvidden av projektets effekter, är det ett av de största digitaliseringsprojekt inom vården hittills; varje år genomförs **omkring tre miljoner vårdbesök** i Stockholms län och när implementeringen har genomförts ska alla som vill (då det är medicinskt lämpligt) kunna **genomföra sitt besök digitalt.**

<https://dfs.se/fram-till-nu-har-alla-hanvisats-till-vantrummet/>

10

10

Projekt ska förutspå sjukdomar med **big data** – så vi slipper att ens hamna i vården (Lindström, CS, 2016)

- Bara i Stockholm finns över 100 000 diabetiker. Men nu finns ett initiativ för att förebygga sjukdomen genom att identifiera riskgrupper med **big data**.
"Vi vill vara proaktiva i stället för reaktiva. Det här kan bli en gamechanger", säger Niklas Huss på Sas Institute.
- **Big data**: *Mycket stora datamängder som produceras och analyseras kontinuerligt.*
- *Jfr GPS – alternativa rutter & Google maps - köer*

Se även:

Så kan Big Data göra nytta i sjukvården – professor Ludvigsson reder ut begreppen

<https://nyheter.ki.se/sa-kan-big-data-gora-nytta-i-sjukvarden-professor-ludvigsson-reder-ut-begreppen>

11

11

eHälsa och AI

- **Forskare analyserar bilkörning med maskininlärning för att se tecken på demens**

<https://computersweden.idg.se/2.2683/1.750467/forskare-anvander-maskininlarning-for-att-se-tecken-pa-demens>

12

12

Facebook – ett värdefullt verktyg vid ryggsmärta

- Facebook fungerade bra för att identifiera patienter med inflammatorisk ryggsmärta, enligt en ny brittisk studie
- Den aktuella studien pågick under fem månader och inkluderade 585 deltagare som fick besvara enkätfrågor om sin smärta i ryggen. Av de personer som **värvats via annonser på Facebook** uppfyllde 56 procent kriterierna för inflammatorisk ryggsmärta.
- Majoriteten av studiens deltagare rekryterades via **Facebook** och deras ålder var i genomsnitt **41 år**. Deltagare som värvats med **andra metoder** var betydligt äldre, nästan **60 år**.
- (Maria Gustavsson, Dagens Medicin, <http://www.dagensmedicin.se/artiklar/2016/06/10/facebook-ett-vardefullt-verktyg-vid-ryggsmarta/>)

13

13

VR på äldreboendet - demens

VR: Virtual reality. En datateknik som replikerar en miljö, verklig eller inbillad och simulerar användarens fysiska närvaro samt miljö för att möjliggöra användarinteraktion.

<https://www.atea.se/reportage/2017/it-arkitekten-daniel-svensson-om-vr-for-aldre>

<https://www.demenscentrum.se/Nyheter/fiske-vr>

14

14

Digital artrosskola blev årets nytänkare

- ”Man säga att det är en **onlineterapi** för människor som har ledbesvär”, säger Jakob Dahlberg, vd för Jojnts.
- Genom att logga in på en **webbplattform** kan patienterna nu, mot ersättning, få ett schema för sin behandling, utbildning i livsstilsförändringar och personlig coaching av en fysioterapeut.
- – Vi kan leverera lika bra sjukvård för människor med artros online, som vi kan göra rent fysiskt.

<https://reumatiker.se/digital-artrosskola-i-primarvarden/>

15

15

Kirurg använder [#3Dskrivare](#) för att skapa skräddarsydda njurar till patienter.

Hjärta
utskrivet i 3D

<https://smartify.se/blogg/3d-utskrivet-hjarta>

https://www.ted.com/talks/anthony_atala_printing_a_human_kidney?awesm=on.ted.com_Atala2011&utm_content=awesm-bookmarklet&utm_medium=on.ted.com-static&utm_source=t.co

16

16

eHälsa, definition

- Socialstyrelsens **definition** av **eHälsa** är
- "att använda **digitala verktyg** och utbyta information digitalt för att **uppnå och bibehålla hälsa**",
- vilket i princip innebär allt från telefoni och mail till digitala blodtrycksmätare och digital journalföring.
- **Hälsa** är fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande.

17

17

eHälsa – tre modeller

- Telehälsamodellen
 - Vård med telekommunikationsteknik som sker **på vårdens villkor**. Processorientering. Utgår från vårdgivarens teknikanvändning. **Patienten passiv mottagare**. Syfte: rationalisering. Ex: Ringa VC telefonsvarare
- Personcentrerad modell
 - IoT-teknik (t.ex. sensorer, larm, monitorering, interaktivitet) mer personcentrerad. **Patienten aktiv problemlösare och samarbetspartner**. Patientens behov i centrum. Ex: Äldreboenden med sensorer.
- Empowermentmodellen
 - IT skall **underlätta delaktighet, påverkan på egna hälsan och egenmakt**. Riktad kunskapsinhämtning. Kommunikation vård – patient. Interaktivitet via Internet. **Underlätta förståelsen för den egna hälsan**. Ex: ?

Gard, G. & Melander Wikman, A. (2012) E-hälsa – Innovationer, metoder, interventioner och perspektiv

18

18

”Trots snack om digitalisering – stiltje i landstingens it-satsningar”

- Förra året lade landstingen nära 11 miljarder kronor på it. Men trots att det kan låta mycket är det bara 2,88 procent av deras totala omsättning – och nivån har legat i stort sett stilla i över tio år. (CS 2018)
<https://computersweden.idg.se/2.2683/1.703202/digitalisering>
- I relativa tal har IT-kostnaden som andel av omslutning varit relativt stabil på ca 2,8–3,0 % sedan 2004. År 2020 var andelen ca 3,0 %. ü Samtliga IT-kostnader för regionerna (inkl. egen personal) beräknas uppgå till ca 14 miljarder. En ökning på ca 1,6 miljarder sedan föregående år.
<https://ehalsa2025.se/wp-content/uploads/2021/11/SLIT-rapport-2021.pdf>

19

19

E-hälsa kan vara bra ibland men löser inte alla problem i vården

- Teknikutvecklingen sker i dag för långt från vardagssjukvården. Applikationer som ter sig geniala vid programmerarens skärm medför ofta **tidsspill, dubbelarbete och trassel** för stressade vårdarbetare på golvet. **Utvecklingen rusar på utan att de medicinska frågorna genomlysts tillräckligt.**
- Digital kommunikation i vården är **ett komplement** som ska användas när det är lämpligt. Digital kontakt kan dock inte ersätta det fysiska mötet när det finns behov av ett sådant. Grundprincipen är att samtliga verktyg ska finnas i den offentliga vården och användas med **patientens behov som utgångspunkt.**

<http://www.lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2017/10/eHalsa-kan-vara-bra-ibland-men-loser-inte-vardens-problem/>

20

20

”Många IT-system är olagliga”

- En del sjuksköterskor på sjukhuset navigerar i **upp till 14 system**, enligt Kerstin Forsberg. Det gäller att hålla **många lösenord** i huvudet och minnas hur man gör i de olika programmen. Det är precis en sådan it-miljö som utsätter hjärnan för en **hög stressnivå, minskar effektiviteten och i förlängningen kan leda till utbrändhet**, enligt stressforskare.
- **Från** fackligt håll har man inte tagit itu med dåliga it-system i någon större utsträckning, enligt Kerstin Forsberg, trots att de betraktas som ett arbetsmiljöproblem.

<https://www.vardfokus.se/tidningen/2017/nr-3-2017-3/manga-it-system---ar-olagliga/>

21

21

Forts... ”Vi är nog den enda myndigheten som fortfarande använder fax”

När Karin Båtelson som är ordförande i Läkarförbundets it-råd ska logga in i systemen för att arbeta uppstår ofta problem.

Hon anser att strulande IT-system utgör ett hot mot patientsäkerheten.

– Sedan är det också en kostnadsfråga. Det går åt väldigt **mycket arbetstid till att hantera slöa program och det motsvarar i tidsåtgång fyra till fem miljarder per år**, säger David Liljeqvist, handläggare på Vårdförbundet.

22

22

(Hämtat ur [@dagensmedicin](#) 28/3 2018)

23

23

Stockholm storstädar bland vårdsystemen – satsar 200 miljoner

- Runt 1 600 system i Stockholms läns landsting ska **bantas till 800 fram till 2020**. Ungefär då ska den planerade jätteupphandlingen av journalsystem vara klar och då blir det systembyte igen.
- När våra patienter i Norrtälje **remitteras till Karolinska kan de inte läsa deras journaler där**. Vi försöker lösa det på olika sätt men det är fördyrande och kan i värsta fall **inverka på patientsäkerheten**.

<http://computersweden.idg.se/2.2683/1.660834/stockholm-storstadar-vardsystem>

24

24

Ang interoperabilitet i vården

Karin Nygårds @grishund · 19 h ⋮

I dagens föreläsning på min kurs om samhällets digitalisering handlar det om interoperabilitet. VGR har alltså 1600 olika system som ska fungera med varandra. Stockholmsregionen har bara 1200. Skåne 800. Men jäklar vad det kräver struktur för att få ihop det där.

25

25

IT i vården sparar pengar?

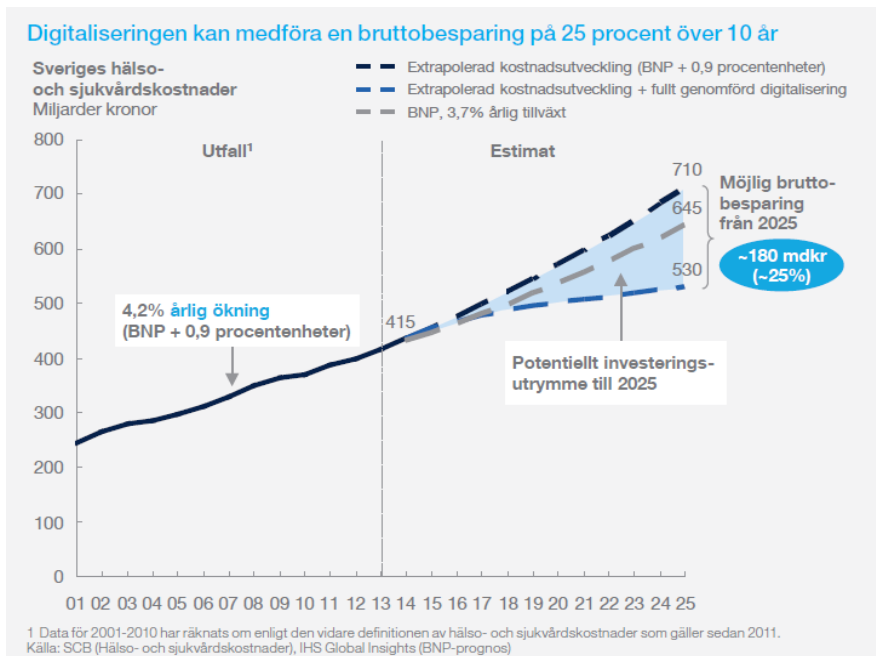
- En fjärdedel av vårdkostnaderna, **180 miljarder kronor per år, skulle kunna sparas** om vården digitaliserades på ett idealt sätt. Det visar en ny rapport från konsultföretaget McKinsey.
- Pengarna skulle främst sparas genom att **minska onödiga besök och felaktig medicinering**. Det skulle också bidra till exempelvis **färre felbehandlingar och kortare vårdtider**,

(Jesper Cederberg Dagens Medicin,

<http://www.dagensmedicin.se/artiklar/2016/06/16/digitalisering-kan-spara-180-miljarder-til-2025/>)

26

26

- <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/healthcare%20systems%20and%20services/our%20insights/digitizing%20healthcare%20in%20sweden/digitizing-healthcare-in-sweden.ashx>

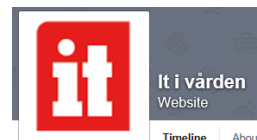
27

27

IT i vården - sociala medier

- Facebook

<https://www.facebook.com/pages/It-i-v%C3%A5rden/165263613503486>

- Twitter

#eHealth, #EU_eHealth, #eHälsa

@itivarden, @eHalsan,

- Instagram

#itivården, #medicinskasekreterare

28

28